

طراحی مدل الگوی تغییرات بلند مدت بازار نفت و سایر حامل های انرژی بر مبنای اخبار اقتصادی و سیاسی + الگوهای تکنیکی کوتاه مدت

جواد عین آبادی^۱

حمید اسعدی سامانی^{۲*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۱/۳۰

چکیده

با آغاز همه گیری ویروس کرونا در اوایل سال ۲۰۲۰ بازارهای نفت و گاز و انرژی با سرعت باور نکردنی سقوط کردند و بهای نفت برنت از ۷۰ دلار در هر بشکه به زیر ۲۰ دلار سقوط نمود و شنیده ها مبنی بر صفر شدن نرخ هر بشکه نفت خام و رها شدن کشتی های نفت کش بدون مشتری بر روی اقیانوس ها بر فضا حاکم گردید. اما بلا فاصله تغییرات مشکوکی در بازار مشاهده شد و بازار توانست نیمی از سقوط خود را جبران نماید. با گذر زمان و ۱۸ ماه بعد در اواخر سال ۲۰۲۱ کاملاً ورق برگشته است. بهای هر بشکه نفت خام به طرز باور نکردنی ۸۶ دلار در بشکه معامله می شود و اخبار و شایعات مبهمی مبنی بر نفت ۲۰۰ دلاری در ژورنال ها منتشر می شود. برخی پالایشگاه ها نفت تحویل دسامبر را به قیمت ۱۰۰ دلار پیش خرید کرده اند. در این مقاله به کنکاش تحولات نادری که در این مدت اتفاق افتاده می پردازیم و با استفاده از نمودارها و الگوها و اطلاعات معاملات فارکس و فارکس فکتوری به درس ها و نتایج ساده اما جالبی می رسیم.

واژگان کلیدی

نفت، گاز و انرژی، فارکس، تحلیل تکنیکال، الگوهای نمودار، تحلیل بنیادی، تحلیل اخبار و احساسات

۱. عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان. javadeinabadi@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مهندسی مالی موسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان. (نویسنده مسئول:

hamid.asaadi.1403.1@gmail.com)

۱. مقدمه

نفت خام، برخی از فرآورده های نفتی، گاز طبیعی و برق، زیر مجموعه دسته بندی نسبتاً نوظهوری از کالاها در کنار دو دسته سنتی کالا (کالاهاى کشاورزی و کالاهاى انرژی) تحت عنوان کالاهاى انرژی طبقه بندی می شوند. طبق توضیح مذکور بازار انرژی در حال حاضر به چهار شاخه اصلی تقسیم می شود: نفت خام، فرآورده های نفتی (گازوئیل، نفت کوره، بنزین و...)، گاز طبیعی و برق. در این دسته بندی، انرژی های اتمی و انرژی های نو در نظر گرفته نشده اند زیرا امروزه این گونه از انرژی ها به صورت کالا در بورس ها معامله نمی شوند و یا در مراحل آغازین تجاری شدن قرار دارند. همچنین با توجه به کاهش نقش ذغال سنگ در الگوی انرژی جهانی، این کالا نیز به عنوان یک شاخه اصلی مطرح نشده است. نکته قابل توجه آنکه از اواخر قرن بیستم سهم گاز طبیعی در الگوی انرژی جهانی به سرعت رشد کرده است و نکته جالب تر آنکه از منظر سازمان های حفظ محیط زیست معاملات برق بر پایه انرژی پاک به سرعت در حال رشد می باشد.

۲. مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تحولات بازار جهانی نفت و انرژی، از سال ۱۸۶۰ میلادی به این سو همواره و به گونه ای فزاینده، دماسنج مهم و رده اول در عرصه های مختلف ژئوپلیتیک، اقتصادی، زیست محیطی و معادلات نظامی بوده است. نفت به عنوان یکی از دو عامل شکل گیری مرحله دوم انقلاب صنعتی (در کنار برق) قلمداد شده است. تا اوایل دهه ۱۹۷۰، شرکت های بزرگ نفتی موسوم به هفت خواهران (BP, Exxon, ...) حدود هشتاد درصد از صنعت نفت جهان را از مرحله اکتشاف و تولید تا پالایش و توزیع را تحت اختیار داشتند. قیمت جهانی نفت تا سال ۱۹۷۱ تقریباً از ثبات نسبی برخوردار بود و موازنه بین عرضه و تقاضا در نرخ ۱/۷۶ دلار وجود داشت. اما شوک های نفتی یکی پس از دیگری از راه رسیدند. جنگ اعراب و اسرائیل ۱۹۷۳، انقلاب اسلامی ایران ۱۹۷۹، تجاوز نظامی عراق به ایران ۱۹۸۱، تجاوز نظامی عراق به کویت و ... نکته مشترک شوک های نفتی فوق تحولات نظامی در کشورهای حوزه خاورمیانه و خلیج فارس است اما بعداً مشخص شد همواره خلیج فارس نیست که باعث شوک های نفتی می شود. سقوط بورس آمریکا ۲۰۰۷، پاندمی کرونا ۲۰۲۰، و جنگ مسکو و کیف عوامل نوظهوری بودند.

تغییر پذیری قیمت نفت اما نکته ای جذاب بود که باعث شد، معاملات نفت نه صرفاً عرضه از طرف تولیدکنندگان و تقاضا از طرف مصرف کنندگان بلکه به کالایی عمومی برای سرمایه گذاری، سفته بازی، پوشش ریسک توسط فعالان حقوقی و حقیقی تبدیل شود.

مبانی پژوهش در معاملات نفت بر پایه سه عنصر زیر در ادامه مورد بررسی و کنار هم قراردادن روش های مختلف سه گانه ذیل بررسی و تعریف سناریوهای پیش روی بازار نفت و حامل های انرژی و نتیجه گیری خواهد بود:

فاکتور ۱ - بررسی نرخ به روش اطلاعات بنیادی (اخبار اقتصادی، ژئوپلیتیک، نظامی و ...)

فاکتور ۲ - بررسی نرخ با معیارهای روانشناسانه (سنتیمت و اتمسفر بازار)

فاکتور ۳- بررسی نرخ به روش تکنیک و آمارهای نموداری

۳. فرضیات

به نظر می رسد نرخ هر بشکه نفت خام ارتباط بسیار نزدیکی با احتمالات وقوع جنگ ها، پایان جنگ، دامنه جنگ ها، همه گیری بیماری ها، ریسک های سیستماتیک ژئوپلیتیک، اقتصادی و نظامی داشته باشد. به نظر می رسد احتمالات فوق با ماهیت مشابه، همواره تاثیرات مشابهی داشته باشند. به نظر می رسد با برخی مدلهای تکنیکی می توان سناریوهای محتمل برای آینده را در بلند مدت و میان مدت پیش بینی نمود.

۴. روش تحقیق

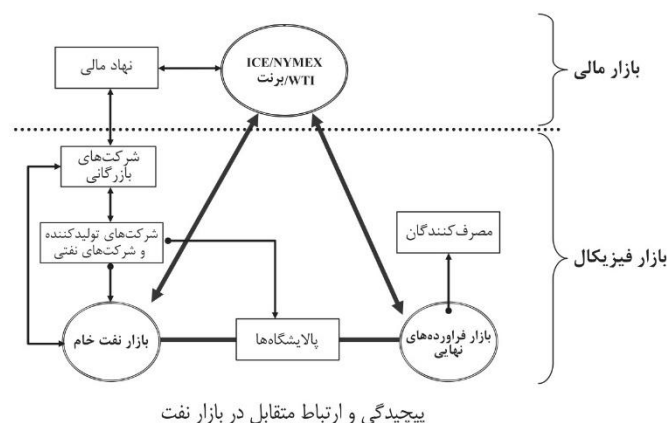
روش تحقیق مورد استفاده در این مقاله، روش تحقیق تاریخی است. این روش اساساً بر مبنای جمع آوری اطلاعات گذشته بازار از منابع دست اول و منابع فرعی و دست دوم استوار است. اطلاعات جمع آوری شده طبقه بندی، آنالیز و گزارش می شوند. سعی میشود بر مبنای این گزارش، سناریوهای محتمل برای آینده در قالب مدلی طراحی و ارائه شوند.

۵. انواع بازارها و ابزارهای معاملاتی در بازار کالا و انرژی

نوع قراردادهای معاملات نفت در گذشته فقط "قرارداد های مدت دار ثابت" بود اما امروزه عمدتاً معاملات به سه شکل "اسپات یا تحویل فوری"، "سلف" و "آتی" انجام می شوند. بازار اسپات نفت خام از نظر ارزش معاملات بزرگترین بازار کالا را در جهان تشکیل می دهد. بورس نایمکس اولین بورسی بود که قراردادهای آتی نفت خام را راه اندازی نمود.

نفت های شاخص (بنچ مارک) شامل: برنت دریای شمال BRN در حوزه جغرافیای اروپا، نفت وست تگزاس اینتر مدیت WTI حوزه جغرافیای آمریکا و نفت دبی در حوزه خلیج فارس هستند. نفت شاخص بدان معناست که باقی نفت ها بر اساس نفت های شاخص نرخ گذاری می شوند.

اما آنچه در این میان جلب توجه می نماید این است که این تبادلات نفت و انرژی باید بر اساس چه اصولی انجام شود؟ آیا قواعد و قوانین خاصی بر این تغییرات در بازار حاکم است؟ آیا این روند ها قابل پیش بینی هستند؟ آیا میتوان با اتکا به تحلیل های ریاضی به روند بازار پی برد؟

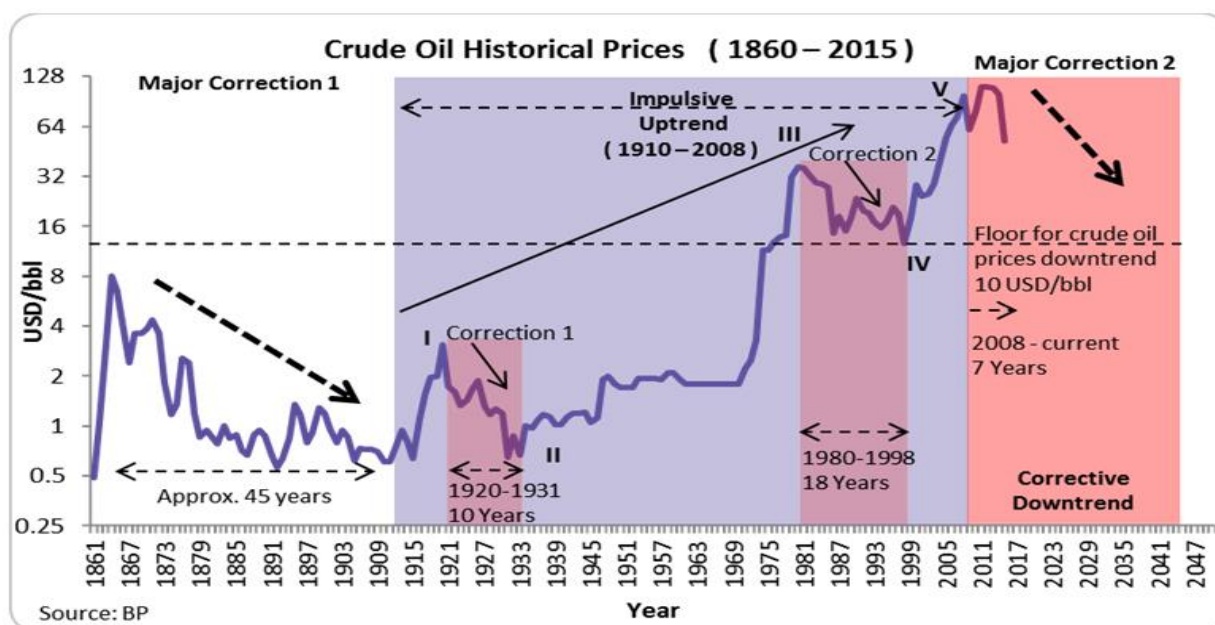

شکل ۱: انواع بازارهای نفت و روابط موجود

شکل ۲: ابزارهای معاملاتی مربوط به مشتقات نفتی

۶. نمودارهای تغییرات تاریخی با توجه به توضیحات بند ۲ (مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش) به دو شکل که حاوی سیر تحول نرخ نفت خام است، دقت فرمائید:

شکل ۳: بررسی نوسانات تاریخی نرخ نفت بعد از ۱۸۶۱ بر مبنای امواج الیوت از سال ۱۸۶۱ تاکنون و گمانه

زنی برای آینده

HOW OIL PRICES HAVE REACTED TO

Political and Economic Events

Oil prices have been volatile, reacting to disruptions or uncertainty in supply and demand.

Geopolitical events can disrupt supply, driving prices up

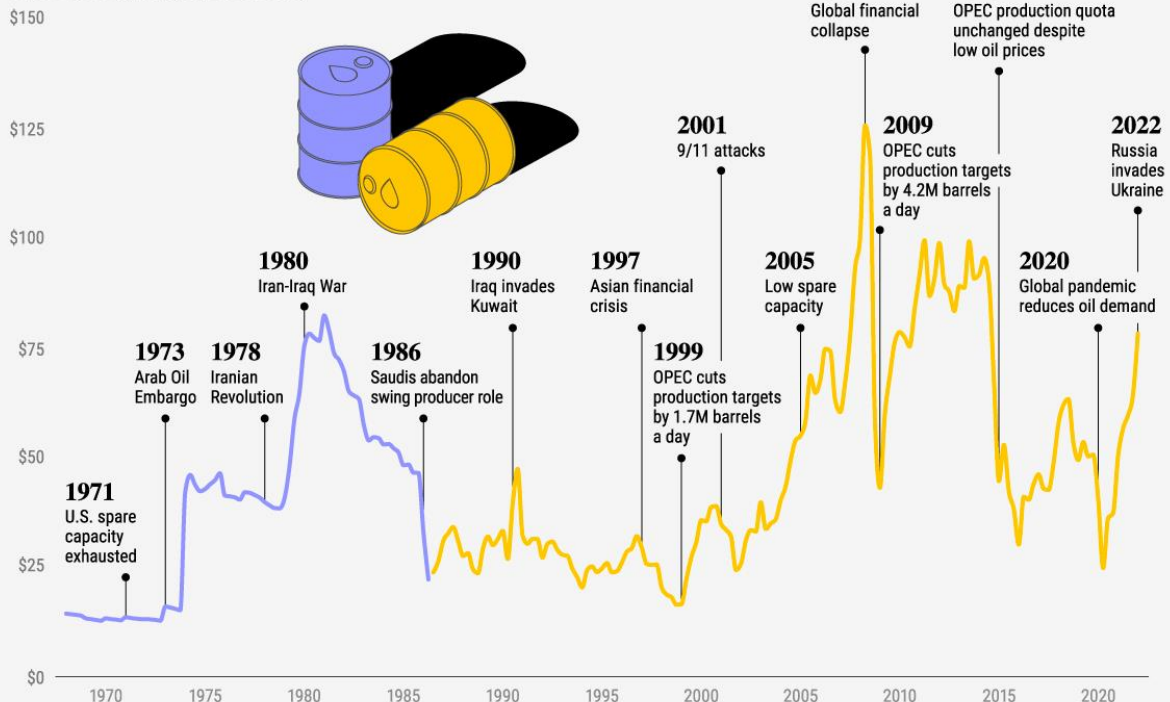

Economic downturns can decrease demand, pushing prices down

Below, we show how the price of oil has changed in response to various events over the last five decades.

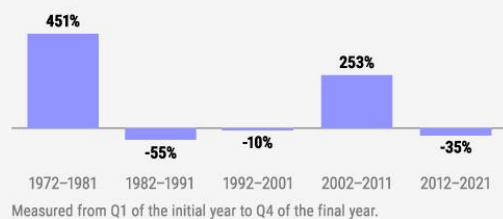
● Imported Refiner Acquisition Cost ● West Texas Intermediate

Crude oil price (\$/barrel, real 2010 dollars)

Source: U.S. Energy Information Administration, Refinitiv (Mar 2022)

Oil's inflation-adjusted returns have varied widely by decade.

Economic recoveries have typically led to rising interest rates, but also more demand for energy. In response, oil has historically performed well.

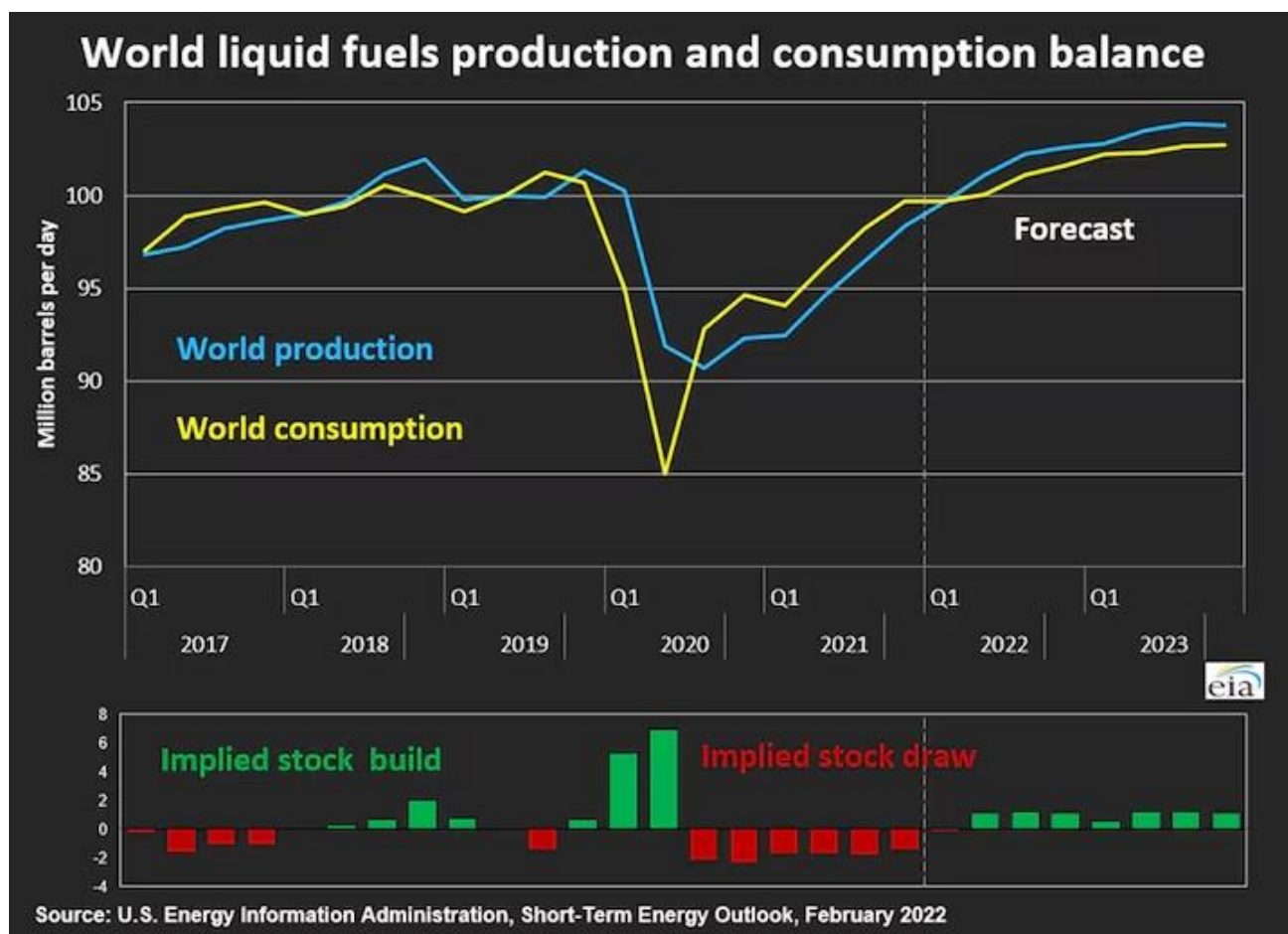

شکل ۴: تاثیر کلیه تحولات ژئوپلیتیک، اقتصادی و نظامی بعد از سال ۱۹۷۱ را به دقت در شکل فوق می توان مشاهده

نمود

۵. عدم توازن عرضه و تقاضای نفت به عنوان مهمترین عامل سقوط بهای نفت در سال ۲۰۲۰

اکنون خبر پاندمی همه دنیا را وحشت زده کرده است، مسافرت ها و مصرف سوخت به شدت و فوراً کاهش یافته است اما تولید و عرضه نمی تواند با این سرعت کاهش یابد. نفت کش های پر بر روی اقیانوس ها بلامتکلیف و منتظر هستند. عدم توازن عرضه و تقاضا باعث تبدیل شدن نفت به کالایی بی ارزش شده است.

شکل ۵: کاهش مصرف (یا همان کاهش تقاضا) خط زرد

کاهش تولید و عرضه خط قرمز

۶. ادامه نمودار فوق پس از تشکیل کف قیمت تاریخی نمودار نفت خام در تایم فریم هفتگی مبنای

ادامه مقاله

شکل ۶: نمودار هفتگی نفت (۲۰۱۷-۲۰۲۴) و نقاط کلیدی مطالعاتی A,B,C

شکل ۷: نمودار هفتگی نفت (۲۰۱۷-۲۰۲۴) و توجه به همبستگی با نمودار بالا

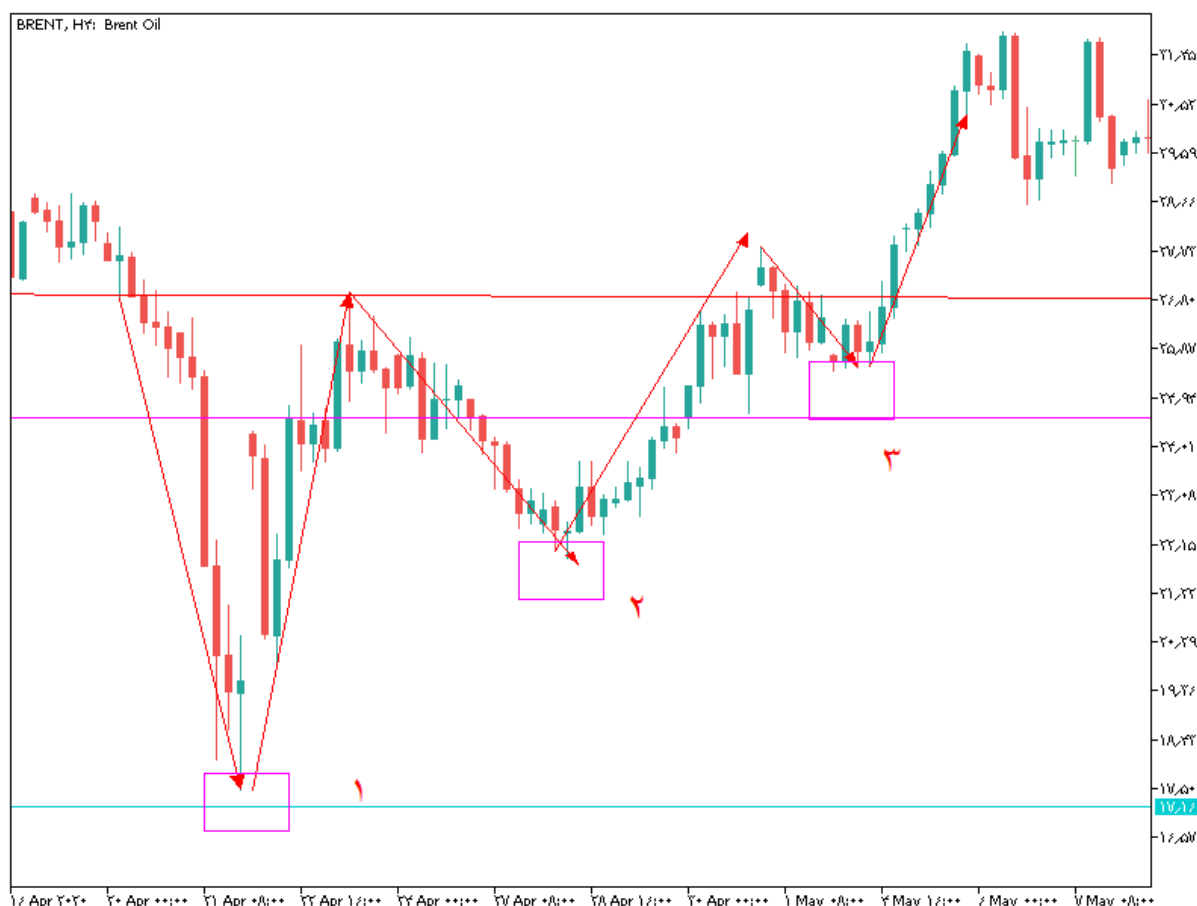
۷. الگوهای تکنیکال تشکیل شده در H 4 در نقاط A,B,C

نقطه A:

فاکتور ۱- اخبار منفی کرونا (نزولی)

فاکتور ۲- سستی ترس و وحشت نفت منفی ۲۰ دلاری (نزولی)

فاکتور ۳- الگوی صعودی کف سه قلو (صعودی)

شکل ۸: نقطه کلیدی و مطالعاتی A زیر ذره بین

نقطه B:

فاکتور ۱- اخبار مثبت اقتصادی

فاکتور ۲- سستی طمع خرید به امید فروش در قیمت های بالاتر

فاکتور ۳- الگوی نزولی مثلث پایانی در تایم فریم ۴ ساعته (نامرئی در تایم فریم های بالاتر)

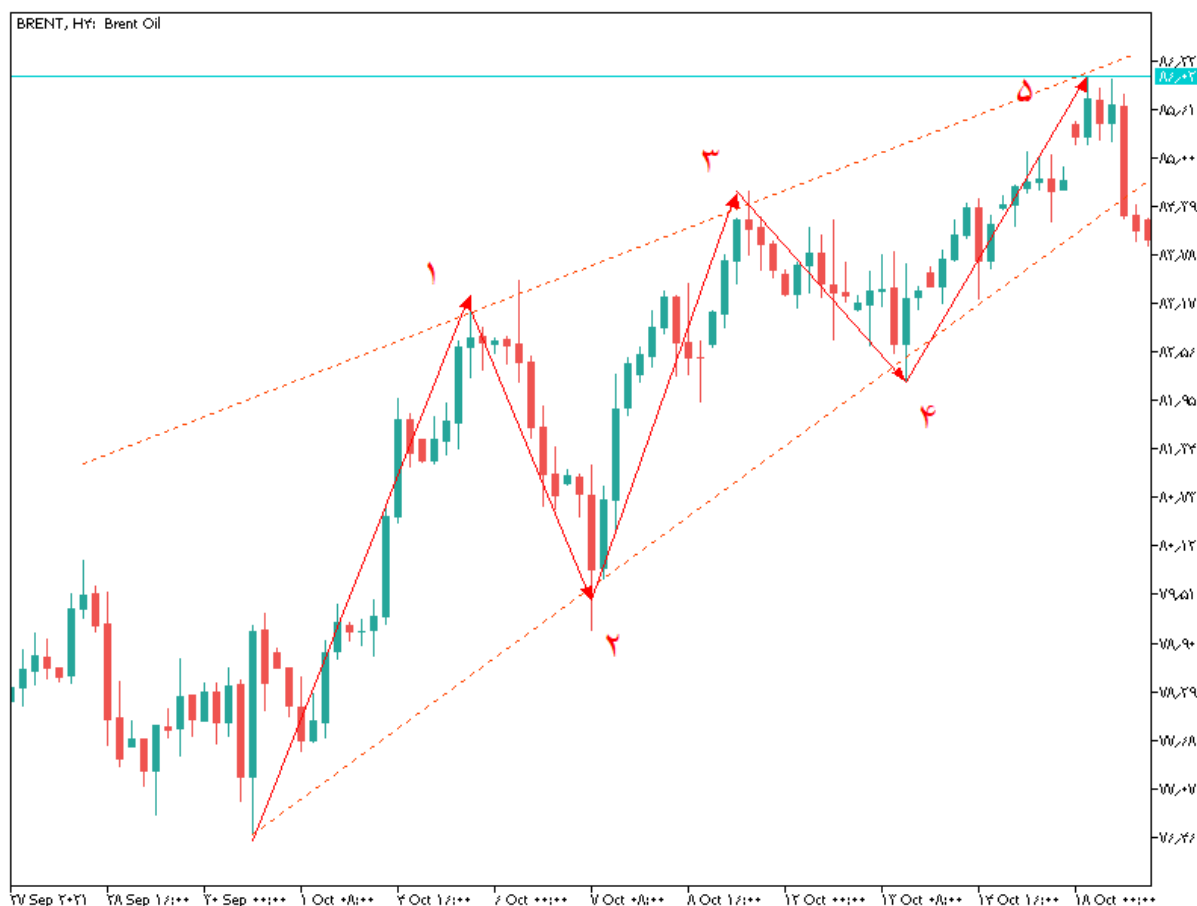
اخبار مثبت اقتصادی موجود در بازار (فاکتور ۲):

۱- پیش خرید نفت ۱۰۰ دلاری توسط برخی از پالایشگاه ها (خبر صعودی)

۲- افزایش تولید نفت و حفاری های جدید در کویت (خبر صعودی)

۳- تحلیل گلدمن ساکس (صعودی)

۴- تحلیل وال استریت ژورنال (صعودی)

شکل ۹: نقطه کلیدی و مطالعاتی B زیر ذره بین

نقطه C:

فاکتور ۱- اخبار مثبت اقتصادی (صعودی)

فاکتور ۲- سستیمنت وحشت از نفت ۳۰۰ دلاری (صعودی)

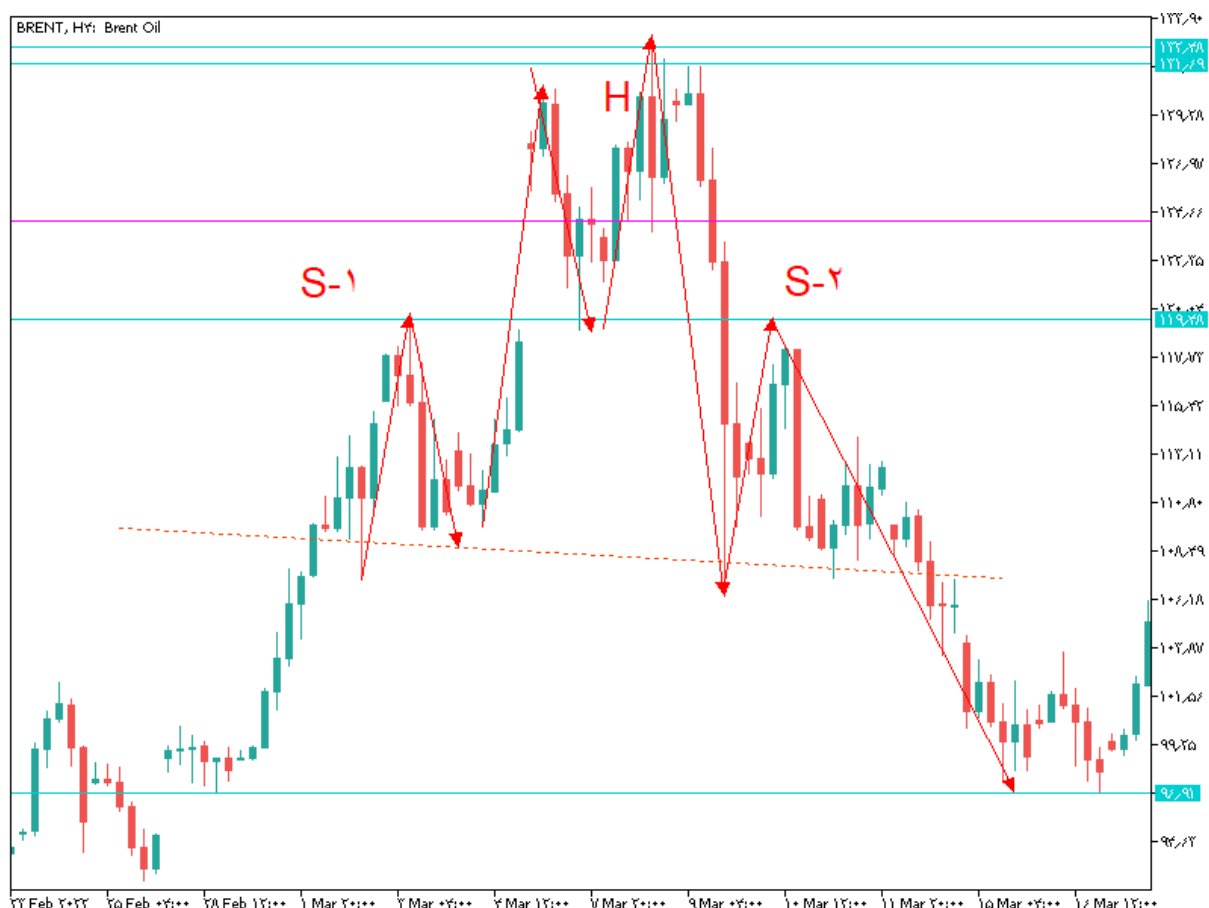
فاکتور ۳- الگوی سر و شانه در تایم فریم ۴ ساعته (نامرئی در تایم فریم های بالاتر) (نزولی)

اخبار افزایشی ژئوپلیتیک و نظامی موجود در بازار:

۱- شروع جنگ اوکراین و روسیه

۲- احتمال ورود ناتو به جنگ و گسترش جنگ

۳- بلا تکلیفی خطوط انتقال گاز نورد استریم ۱ و ۲

شکل ۱۰: نقطه کلیدی و مطالعاتی C زیر ذره بین

۸. مدل بدست آمده:

مدل صعودی:

ردیف	شرح	حالت و گارد موجود
۱	اخبار ژئوپلیتیک و اقتصادی (فاکتور ۱)	نزولی
۲	سنتیمت بازار (فاکتور ۲)	نزولی
۳	الگوی نموداری در H4 (فاکتور ۳)	صعودی
	نتیجه	صعودی در بلند مدت

مدل نزولی:

ردیف	شرح	حالت و گارد موجود
۱	اخبار ژئوپلیتیک و اقتصادی (فاکتور ۱)	صعودی
۲	سنتیمت بازار (فاکتور ۲)	صعودی
۳	الگوی نموداری در H4 (فاکتور ۳)	نزولی
	نتیجه	نزولی در بلند مدت

۹. نتیجه گیری

آنچه گذشت داستان یک سقوط و پس از آن یک صعود باورنکردنی بود. مدت کوتاهی پس از سقوط، مدیران ارشد شرکت های نفتی (مانند رویال داچ شل) بر این باور بودند که تقاضای قبل مدت های زیاد طول خواهد تا احیا شود، البته اگر احیا شود. شرکت های عظیم نفتی در شرایط پیچیده ای برای ادامه حیات خود قرار داشتند. در عرض کمتر از دو سال مشخص شد دیدگاه های بدبینانه، البته خام و نپخته بوده اند. آنچه در سراسر تاریخ اتفاق افتاده بود باز هم تکرار شد:

- دوره های رونق و دوره های رکود یا BOOM AND BUST

نفت خام سفری شگفت انگیز را از عدد صفر به ۱۳۲ طی کرد.

منابع و مآخذ

- ۱- کتاب مشتقات و مدیریت ریسک در بازارهای نفت نوشته دکتر مسعود درخشان
- ۲- تحلیل موج های البوت نوشته رابرت پریچر
- ۳- کالبد شکافی قیمت نفت در بازارهای جهانی نوشته سالواتوره کارولو
- 4- David Gaffen - Oil's journey from worthless in the pandemic to \$100 a barrel- Available: www.Reuters.com
- 5- Claudio Tiberiu Albulescu. Coronavirus and oil price crash. Available: HAL open science
- 6- Atefe Heidari, Alireza Daghighiasl, Ebrahim Abbasi, Marjan Damankeshide. Presenting a model for predicting global crude oil price Available: Journal of Petroleum Geomechanics